

VERNEOMBUD

Plikt og oppgaver

Hovedverneombudet ved UiO

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) ved UiO – roller og ansvar

Alle har et ansvar for at arbeidsmiljøet er godt:

- ***Arbeidsgiver***
- ***Ansatte***
- ***Verneombud***
- Alle virksomheter er pålagt å ha verneombud iht Arbeidsmiljøloven (Aml.) §6-1.
- Verneombudenes *oppgaver* er beskrevet i Aml. § 6-2 og 6.3

Verneombudets rolle

- Ivareta ALLE ansattes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet
- Se til at arbeidsgiver ivaretar de ansattes sikkerhet, helse og velferd i hht AML
- Se til at arbeidsmiljøloven følges
- Delta i etablering og vedlikehold av et systematisk HMS-arbeid
- Samarbeide med leder om å ivareta og utvikle arbeidsmiljøet gjennom regelmessige faste møter med leder

Verneombudets rolle

Skal verneombudet være en «vaktbikkje» eller?

Verneombudets rolle

I 1977 kunne man kanskje bruke vaktbikkjemetaforen om verneombud men i dagens lovgivning ser vi et sett med positive oppgaver:

- samarbeide om et positivt arbeidsmiljø
- dempe konflikter
- vurdere risiko og fremme avbøtende tiltak
- medvirke i alle arbeidsmiljørelaterte prosesser
- delta i omstillinger (helt fra start i prosessen)
- søke ny kunnskap mm

Verneombudets rolle

VO er valgt av og blant de ansatte og er deres representant i saker som angår arbeidsmiljøet.

VO er en arbeidstakerrepresentant!

- VO skal **medvirke**: -VO skal tas med på råd under planlegging og gjennomføring av tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet innenfor ombudets verneområde...AML§6-2(4)
- VO skal **påse**: -at arbeidstakere får nødvendig instruksjon, øvelse og opplæring, -at arbeidet er tilrettelagt....AML§6-2(2)
- VO har **plikt**: -til å si fra til leder om forhold som kan medføre ulykke og helsefareAML§6-2(3)
- VO har **rett til** å stanse farlig arbeid.....AML§6-3(1)

Verneombudets rettigheter og plikter

- Oppgaver, men ikke ansvar
- Rett til nødvendig opplæring – HMS grunnkurs, VO møter, VO seminar 2 ganger pr år her på UiO
- Rett til å bruke den tiden som trengs
- Plikt til å varsle arbeidstakere og arbeidsgiver dersom vedkommende blir kjent med forhold som medfører ulykkes- eller helsefare
- Rett til å stanse farlig arbeid ved umiddelbar fare for ansattes liv og helse (Aml. § 6-3)
- Skal varsle leder hvis VO anser at det er behov for tiltak - fysisk og psykososialt arbeidsmiljø
- Verneombud har taushetsplikt om personlige forhold og forhold som kan sidestilles med forretningshemmeligheter.

HMS: Helse, miljø og sikkerhet

– hva er det?

Arbeidet hjemlet i arbeidsmiljølovens §3 (virkemidler) og §4 (krav til arbeidsmiljø)

- **Fysisk arbeidsmiljø**
- Innemiljø - renhold, belysning, luft og ventilasjon, kjemikalie oppbevaring/bruk, mm
 - Utstyr og bygningsmessige forhold
 - Skal «være forsvarlig»
- **Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø**
 - Personlig og faglig utvikling
 - Sosialt samspill
 - Organisatoriske forhold
 - Organisasjonskultur
- *Spørsmålet om hva som ligger i begrepet godt psykososialt arbeidsmiljø, dette bør diskuteres jevnlig med arbeidstakerne*

Hva vi jobber med – det systematiske HMS-arbeidet

- **Fysisk arbeidsmiljø**
 - Vernerunder
 - Uønskede hendelser og HMS-avvik
 - Byggesaker / byggeprosesser
- **Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø**
 - Arbeidsmiljøundersøkelse (ARK)
 - Omorganisering og flytteprosesser
 - Risikovurdering
 - Konflikt håndtering

To aspekter: Kartlegging og oppfølging

Verneombudets rolle i ARK og HMS avvik

- Verneombudet skal være med i planlegging, gjennomføring og oppfølging av ARK-undersøkelsen
- Verneombudet (HVO) har medvirket i utforming av system for HMS-avvik og uønskede hendelser
- Verneombudet orienteres om avvik og uønskede hendelser og om oppfølgingen
- Alle ansatte har ansvar for å melde/varsle
 - Systemer for varsling (se lenker)

Verneombudets rolle i personalsaker og konflikter

- Verneombudet skal **ikke** involvere seg i enkeltsaker som personalsaker eller konflikter av personlig karakter mellom ansatte
- Verneombudets rolle i slike saker er å påpeke overfor arbeidsgiver at det må iverksettes tiltak
- VO ivaretar arbeidsmiljøet for alle når slike saker pågår
- UiO har egne retningslinjer for konflikthåndtering:
<http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/personal/personaloppfolging/konflikt/>

Verneombudets medvirkning

- Verneombudene skal være representert i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) og LAMU (lokale AMU)
- Hovedverneombudet og lokalt Hovedverneombud deltar i tillegg i IDF-møtene som observatør med talerett
IDF = informasjon, drøfting, forhandling mellom ledelsen og tillitsvalgte, Hovedavtalen

Tillitsvalgte vs verneombud

- **Tillitsvalgte: ivaretar *medlemmene***
- **Verneombud: påser at leder ivaretar arbeidsmiljøet for alle ansatte**

I enkeltsaker:

- VO bør henwise til tjenestemannsorganisasjonene, som gir støtte til sine medlemmer
- VO kan påpeke oppfølgingsbehov overfor arbeidsgiver hvis den ansatte ønsker det

Verneombudets deltar *vanligvis ikke i*

- Ergonomisk arbeidsplassvurdering
- Sykefraværsoppfølging
- Rus- og avhengighetsproblematikk
- Arbeidsmedisinsk veiledning
- Rådgivning i psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø
- Konkrete konflikter mellom ansatte
- Personalsaker

Hvem henvender ansatte seg til?

- Nærmeste leder i alle spørsmål som angår HMS
- Kan alltid snakke med VO før og etter å ha snakket med leder
- VO kan ta saken til neste ledernivå hvis den ikke blir løst
- VO (og alle ansatte) kan ta saker til LAMU hvis de er prinsipielle eller ikke løses i linjen
- Eks. *konflikthåndtering*, luftkvalitet og temperatur

LAMU

- Kan LAMU uten engasjerte arbeidstakere få til noe?
- Hvilke tre viktige og relevante saker har ditt LAMU behandlet siste året?

Oppsummering

Som HVO ønsker jeg at ledelsen:

- legger til rette for valg av dyktige verneombud
- ser verneombudet og inviterer til faste møter
- legger til rette for verneombudets tidsbruk sammen med verneombudet
- har lav terskel for tidlig å involvere verneombudet i alle prosesser som vil innvirke på arbeidsmiljøet
- **anerkjenne verneombudets rolle**

Nyttige lenker

- **Om varslingsystemet ved UiO:**
<http://www.uio.no/om/hms/si-fra/varsling/kontakt/>
- **Kontaktpersoner i varslingsaker:**
<http://www.uio.no/om/hms/si-fra/varsling/kontakt/>
- **Prosedyre for håndtering av HMS-avvik:**
<http://www.uio.no/om/hms/arbeidsmiljo/prosedyrer/hms-avvik/index.html>
- **Om sikresiden.no, mobiltilpasset nettsted om krisesituasjoner:**
<http://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/beskjed/2017/sikresiden.html>

Brannvern

- Alle må sette seg inn i branninstruksen:

<http://www.uio.no/om/hms/brannvern/om-brannvern.html>